

Kansallinen ennallistamissuunnitelma

EATR1, Lajien elinympäristöt

Mikko Kuusinen, ympäristöministeriö

ADOBE STOCK

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lajien elinympäristöt ennallistamisasetuksessa

- Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön ennallistamistoimenpiteet, jotka ovat ennallistamisasetuksen velvoittamien, luontodirektiivin **luontotyyppeihin kohdistuvien ennallistamistoimenpiteiden lisäksi tarpeen** kyseisten lajien elinympäristöjen laadun ja määrän parantamiseksi (Artikla 4, kohta 7).
- Lisäksi on asetettu tavoite lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän ylläpitämisestä (4. artiklassa kohta 11). Riittävän laadun saavuttaneet elinympäristöt eivät saa heiketä ja ne alueet, joilla on aloitettu parantamaan elinympäristöjen tilaa, eivät saa heikentyä. Näille alueille on myös järjestettävä seuranta.
- Asetuksessa ei ole luonto- ja lintudirektiivin lajien elinympäristöjen tilan parantamiselle samanlaisia määrällisiä tai ajallisia tavoitteita (vuosille 2030, 2040 ja 2050 mennessä) kuin luontotyypeille.
- Tavoitteet lajien elinympäristöjen tilan parantamisesta ja elinympäristöjen riittävän määrän ja laadun varmistamisesta tulee kuitenkin saavuttaa mahdollisimman pian tai viimeistään asetuksen voimassaolon loppuun (2050) mennessä.

Lajien elinympäristöjen riittävä laatu ja määrä (Artikla 3, määritelmät)

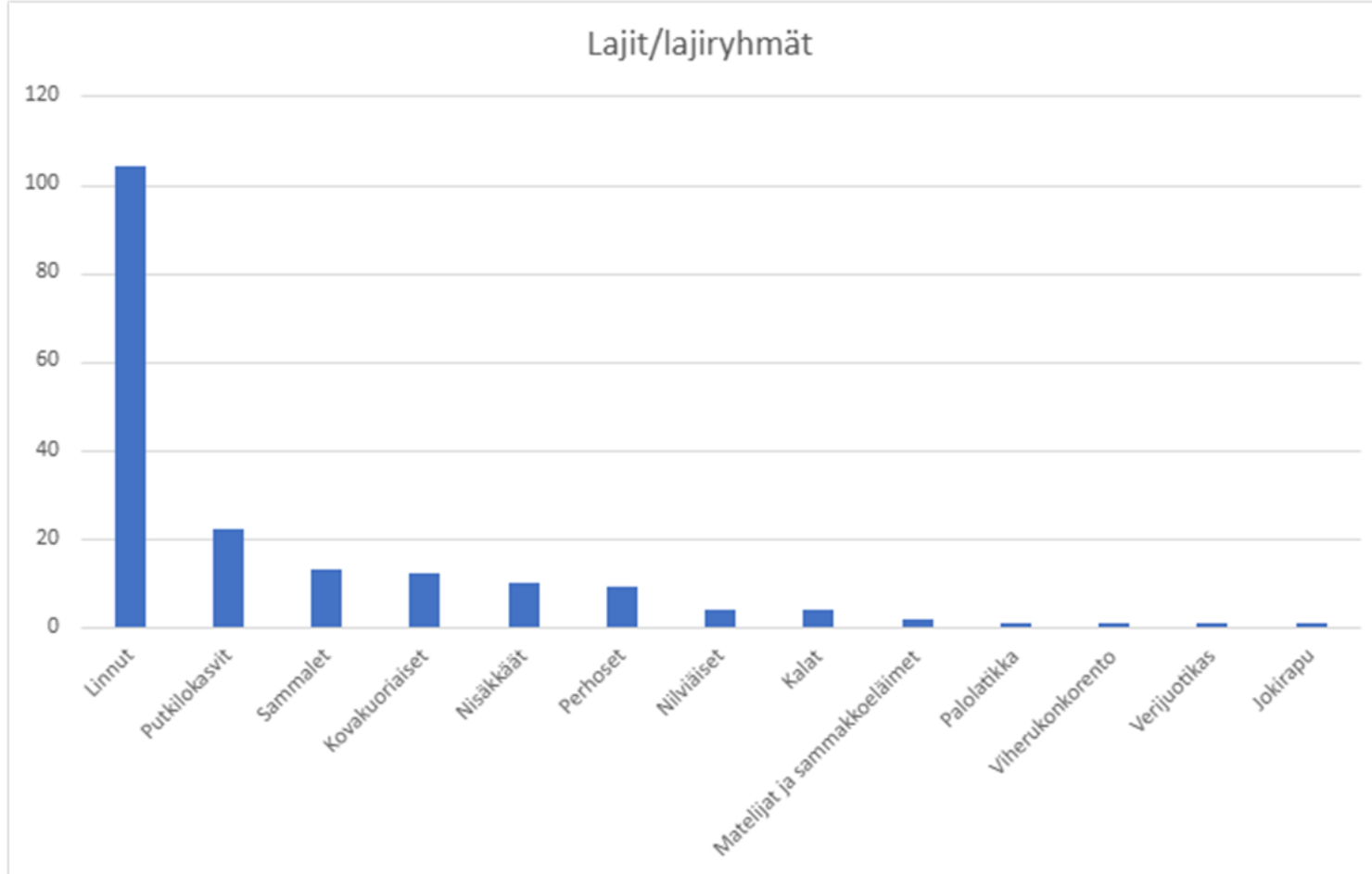
9) "**elinympäristön riittävällä laadulla**" sellaista lajin elinympäristön laatua, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen elinkierron vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, mikä edistää lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä direktiivin 92/43/ETY liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien kannat ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä;

10) "**elinympäristön riittävällä määrällä**" sellaista lajin elinympäristön määrää, joka mahdollistaa lajin ekologisten vaatimusten täyttymisen missä tahansa sen elinkierron vaiheessa siten, että laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään elinympäristönsä elinkelpoisena osana sen luontaisella levinneisyysalueella, mikä edistää lajin suotuisan suojelun tason saavuttamista tai säilyttämistä direktiivin 92/43/ETY liitteessä II, IV tai V lueteltujen lajien osalta ja turvaa direktiivin 2009/147/EY soveltamisalaan kuuluvien luonnonvaraisten lintulajien kannat ja lisäksi meriekosysteemeissä edistää ympäristön hyvän tilan saavuttamista tai säilyttämistä"

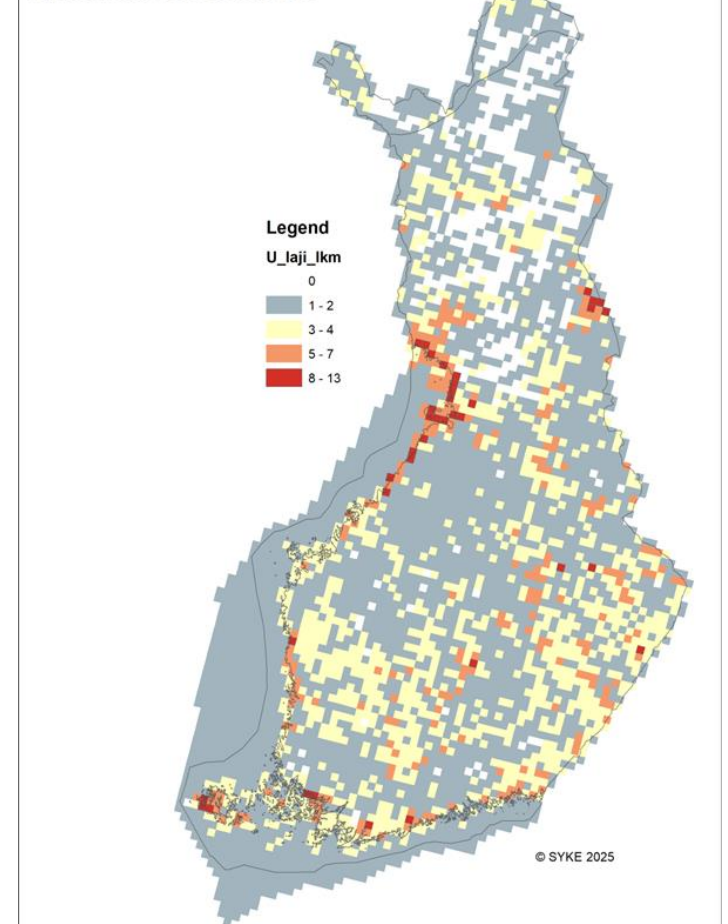
Haasteita

- Lajien elinympäristöjen riittävän laadun ja määrän arviointi ja tavoitteisiin liittyvien tietojen ilmoittaminen kansallisessa ennallistamissuunnitelmassa on yksi sen haastavimpia kohtia.
- Haastavuus syntyy mm. lisäisyydestä luontotyyppitoimien suhteen. Ennen kuin luontotyyppitoimien laajuus ja volyymi on määritelty ja toimien kohdentumista suunniteltu, ei tarvittavien lisäisten toimien pinta-alaa voida kokonaisuudessaan hahmottaa.
- Joka tapauksessa on keskeistä, että luontotyyppitoimet kohdennetaan niin, että ne palvelevat mahdollisimman hyvin myös direktiivien lajien elinympäristöjen tilan ja lajien suojelutason parantamista. Tieto lajien esiintymispaikoista on siten oltava suunnittelua ohjaavana käytössä.
- Monien lajien osalta kuitenkin tiedetään, että niiden erityisten vaatimusten, harvinaisuuden tai luontodirektiivin luontotyypeistä riippumattoman esiintymisen vuoksi lisäiset toimet ovat tarpeen.

Tarkastelu sisältää 80 epäsuotuisassa tai tuntemattomassa tilassa olevaa luontodirektiivin lajia ja 104 lintudirektiivin lajia, joiden lyhyen ajan (12 v) trendi on laskeva

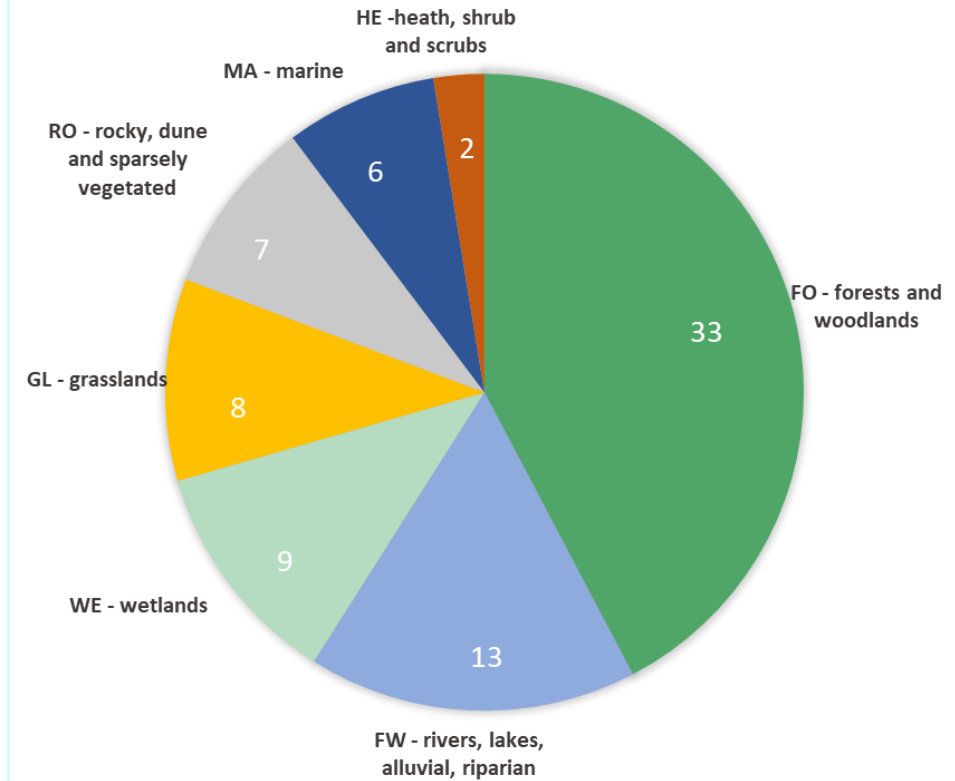
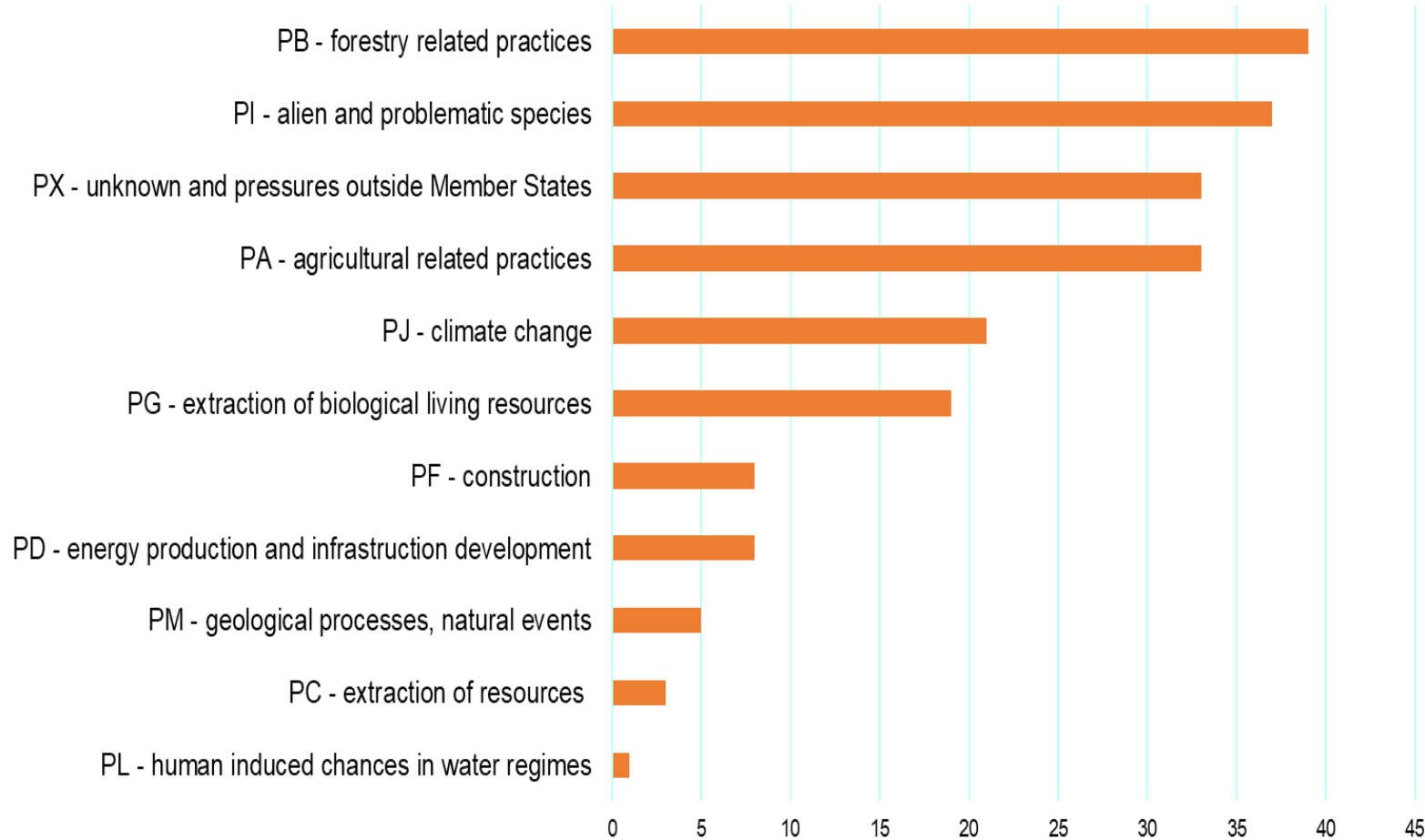

Epäsuotuisalla tasolla olevien luontodirektiivilajien lukumäärä ruuduissa

Paineet (lintudirektiivi) ja elinympäristöt (luontodirektiivi)

Metsien lajistoon kohdistuvat toimenpiteet

- Metsänhoitokäytäntöjen muuttaminen metsälajien tilan parantamiseksi (MB05 Adapt/change forest management and exploitation practices) - luontotyyppitoimet voivat riittää, jos volyymi on riittävä ja toteutus laaja-alaista
- Metsäpaloista/palaneesta puusta ja ympäristöstä riippuvaisten lajien hoitotoimet (MB13 Burning of forests for nature conservation) - osin lisäistä, kohdentaminen lajien esiintymisen mukaan
- Metsien suojelun lisääminen luonto- ja lintudirektiivien lajien tarpeista (MB06 Stop forest management and exploitation practices) - osin lisäistä, kohdentaminen lajien esiintymisen mukaan
- Lajikohtaiset lisäiset toimenpiteet luonto- ja lintudirektiivien metsälajeille (MS03 Restoration of habitat of species from the directives) – lisäistä, lajien edellyttämien resurssien ja elinympäristön laadun ylläpitämistä
- Vanhojen tammien ja lehmusten riittävyys ja jatkumon varmistaminen Turun Ruissalossa ja lähiympäristössä (MS03 Restoration of habitat of species from the directives) - lisäistä

Maatalousympäristön lajeihin kohdistuvat toimenpiteet

- Maatalousympäristöjen laadun monipuolistaminen (MA01, MA02, MA03, MA05, MA07, MA14, MS03) - **synergia TR4 kanssa**
- Maatalousympäristöissä elävät lajit, jotka tarvitsevat täsmätoimenpiteitä (MS03 Restoration of habitat of species from the directives) - **lisäistä**
- Merenrantaniittyjen hoito (MA04 Reinststate appropriate agricultural practices, including mowing, grazing, burning or equivalent measures ja MA05 Adapt mowing, grazing and other equivalent agricultural activities) - **osin lisäistä, synergia niittyjen hoidon kanssa**

Vesien lajistoon kohdistuvat toimenpiteet

- Virtavesissä elävät suojelua ja kunnostusta tarvitsevat sammallajit (MS03 Restoration of habitat of species from the directives) - **pääosin lisäistä**
- Lajisuojelua hyödyttävät vesiensuojelutoimenpiteet valuma-alueilla (MA10, MB10, MB14) - **luontotyyppitoimien tulisi riittää, koska täsmätoimet hankalia toteuttaa**
- Nahkiaisen elinympäristön kunnostukset (MC04, MK02) – **osittain lisäistä**
- Merikutuisen harjuksen häviämisen estäminen (MG01, MG02, MG05, MS01) – **lisäistä (sisältää alueellisia kalastusrajoituksia)**
- Lohen, taimenen ja siian elinympäristöjen kunnostaminen, kalastuksen säätely ja kohdennetut tuki-istutukset (MC04, MG01, MG02, MS01) – **osittain lisäistä**

Muut toimenpiteet

- Kallioelinympäristöjen lajien hoitotoimet (MS03 Restoration of habitat of species from the directives) - lisäästä, mutta luontotyyppitoimia kohdennettavissa näihin.
- Soiden ennallistaminen lajinäkökulmasta (MB14 Manage drainage and water abstraction for forestry (inc. restoration of drained or hydrologically altered habitats) - luontotyyppitoimet riittävät, jos laaja-alaisia ja kohdennetaan suunnitelmallisesti.
- Metsästysrajoitukset riista- ja rauhoittamattomille linnuille (MG03 Management of hunting, recreational fishing, and the recreational or commercial harvesting or collection of plants and fungi (incl. restoration of habitats)) - avoin, millä tavoin huomioidaan ennallistamissuunnitelmassa? Keskeinen sääntelykeino tavoitteiden näkökulmasta, mutta EU tasolla myös muita mekanismeja ja prosesseja. Mukana myös yksi ehdotus kalastusrajoituksista.
- Ilmastonmuutoksen torjunta (MJ01 Implement climate change mitigation measures) - joillekin lajeille ainoa keino (tunturilajeja). Millä tavoin huomioidaan ennallistamissuunnitelmassa?
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen (MJ02 Implement climate change adaptation measures) - esim. naali ja saimaannorppa

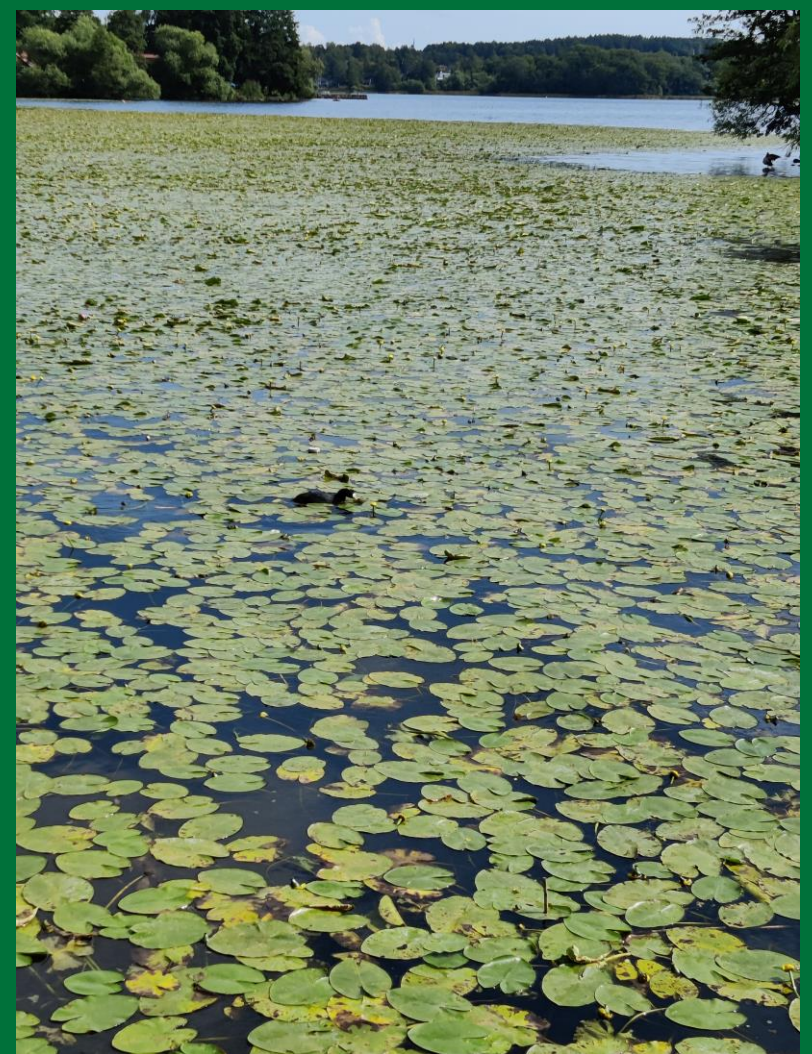
Lajikohtaisten suojelu- ja kannanhoitosuunnitelmien sekä strategioiden toteuttaminen (ennallistamissuunnitelmaan soveltuvin osin)

Raakku, naali, saimaanorppa, metsäpeura, euroopanmajava, jokirapu, peltosirkku, kiljuhanhi, rupilisko

Erityistapauksia, joiden toimenpiteet eivät sisälly edellisiin

Rantakurvi, varpunen, törmäpääsky, kirjokerttu, laaksoarho, lapinkaurake...

Esimerkki: Lintuvedet ja - kosteikot

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Lintuvesien kunnostus ja hoito (suojelualueet)

(MXX Restoring natural wetlands (other than peatlands))

- Toteutetaan Helmi-ohjelmassa elinvoimakeskusten ja MH:n toimesta. Meneillään olevaa työtä, jolle laaja tuki.
- Tavoitteena on kunnostaa yhteensä 200 SPA-lintuvesikohdetta vuoteen 2030 mennessä.
- Umpeenkasvaneiden ranta-alueiden avaaminen ja hoitaminen laidunnuksella ja niitoilla, vesialan lisääminen ruoppaamalla tai vedenpintaa nostamalla sekä ravintoverkkokunnostus.
- Toimenpiteenä lisäinen luontotyyppitoimiin nähden.
- Vuosittainen kustannus 7-9 M€ vuoteen 2030 saakka.

silkkiuikku,
härkälintu,
mustakurkku-
uikku, luhtahuitti,
naurulokki, tavi,
sinisorsa,
jouhisorsa,
punasotka,
tukkasotka, telkkä,
nokikana,
mustatiira,
haapana,
heinätavi,
lapasorsa

Lintukosteikkojen perustaminen ja hoito suojelualueiden ulkopuolisilla lintukosteikoilla

- Toteutetaan SOTKA-hankkeessa Suomen riistakeskuksen koordinoimana
- Tavoitteena perustaa 500 uutta kosteikkoa vuoteen 2030 mennessä
- Parannetaan vesilintujen poikue-elinympäristöjä yhteistyössä maanomistajien kanssa suunnittelemalla, kunnostamalla ja perustamalla kosteikkoja patoamalla suojelualueiden ulkopuolisille alueille.
- Toimenpiteenä lisäinen luontotyyppitoimiin nähden
- Vuosittainen kustannus 4-8 M€ vuoteen 2030 saakka

mustakurkku-
uikku,
tavi, sinisorsa,
jouhisorsa,
punasotka,
tukkasotka,
telkkä, nokikana,
mustatiira,
haapana,
heinätavi,
lapasorsa

Vieraspetojen torjunta lintuvesillä

(MI02 Management, control or eradication of established invasive alien species of Union concern, MI03 Management, control or eradication of other invasive alien species)

- Toteutetaan Helmi-ohjelman ja SOTKA-hankeen yhteistyönä Suomen riistakeskuksen ja MH:n toimesta
- Vieraspetojen, minkin ja supikoiran, poisto arvokkaimmilla lintuvesillä parantaa lajien pesimämenestystä ennallistetussa lintuvesiympäristössä
- Tavoitteena on nykyisen pyyntiponnistuksen kolminkertaistaminen
- Toimenpiteenä lisäinen luontotyyppitoimiin nähden
- Vuosittainen kustannus 3 M€ vuoteen 2030 saakka

silkkiuikku, härkälintu,
mustakurkku-uikku, tavi,
sinisorsa, jouhisorsa,
punasotka, tukkasotka,
telkkä, tukkakoskelo,
isokoskelo,
niittysuohaukka,
luhtahuitti,
nokikana, lapinsirri,
taivaanvuohi, naurulokki,
kalalokki, mustatiira,
törmäpääsky,
etelänsuosirri,
selkälokki, haapana,
heinätavi, lapasorsa,
suokukko, pikkulokki,
pikkutiira, pikkuhuitti

Kiitos kaikille työhön osallistuneille!

Suomen ympäristökeskus, Luonnonvarakeskus,
Riistakeskus, Metsähallitus, maa- ja
metsätalousministeriö, ympäristöministeriö